



Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (desátého senátu)

7. července 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 85/374/EHS – Odpovědnost za vadné výrobky – Článek 3 odst. 1 – Pojem ‚výrobce‘ – Každá osoba, která uvedením svého názvu, ochranné známky nebo jiného rozlišovacího znaku na výrobku vystupuje jako jeho výrobce nebo která toto uvedení povolila“

Ve věci C-264/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko) ze dne 22. dubna 2021, došlým Soudnímu dvoru téhož dne, v řízení

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia

proti

Koninklijke Philips NV,

SOUDNÍ DVŮR (desátý senát),

ve složení I. Jarukaitis, předseda senátu, M. Ilešič a Z. Csehi (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: T. Čapeta,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Koninklijke Philips NV T. Seikkulou a M. Welinem, asianajajat,
- za finskou vládu H. Leppo, jako zmocněnkyní,
- za českou vládu S. Šindelkovou, M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za německou vládu U. Bartlem, M. Hellmannem a J. Möllerem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi G. Gattinarem a M. Huttunenem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: finština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 1 směrnice Rady 85/374/EHS ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky (Úř. věst. 1985, L 210, s. 29; Zvl. vyd. 15/01, s. 157), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/34/ES ze dne 10. května 1999 (Úř. věst. 1999, L 141, s. 20; Zvl. vyd. 15/04, s. 147).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (dále jen „Fennia“), pojišťovnou, a společností Koninklijke Philips NV ve věci náhrady škody v důsledku požáru způsobeného kávovarem.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Čtvrtý a pátý bod odůvodnění směrnice 85/374 znějí takto:

„[V]zhledem k tomu, že ochrana spotřebitele vyžaduje, aby všichni výrobci zapojení do výrobního procesu nesli odpovědnost, pokud jejich konečný výrobek, součást nebo jakákoliv surovina jimi dodávané jsou vadné; že z téhož důvodu by měla být odpovědnost rozšířena i na dovozce výrobků do Společenství a na osoby, které vystupují jako výrobci připojením svého názvu, ochranné známky nebo jiných rozlišovacích znaků, nebo na toho, kdo dodává výrobek, jehož výrobce nemůže být určen;

vzhledem k tomu, že v situacích, kdy je několik osob odpovědných za stejnou škodu, vyžaduje ochrana spotřebitele, aby poškozená osoba měla možnost uplatňovat nárok na plnou náhradu škody od kterékoli z nich“.
- 4 Článek 1 této směrnice stanoví:

„Výrobce je odpovědný za škodu způsobenou vadou jeho výrobku.“
- 5 Článek 3 odst. 1 uvedené směrnice zní:

„ ‚Výrobce‘ se rozumí výrobce konečného výrobku, výrobce každé suroviny nebo výrobce součásti a každá osoba, která uvedením svého názvu, ochranné známky nebo jiného rozlišovacího znaku na výrobku vystupuje jako jeho výrobce.“
- 6 Článek 5 téže směrnice stanoví:

„Pokud jsou v důsledku ustanovení této směrnice za stejnou škodu odpovědné dvě nebo více osob, jsou odpovědné společně a nerozdílně, aniž jsou dotčena ustanovení vnitrostátních právních předpisů o právu na odškodnění nebo postih.“

Finské právo

- 7 Článek 5 tuotevastuulaki (694/1990) [zákon o odpovědnosti za vadné výrobky (694/1990)], ve znění použitelném na skutkové okolnosti sporu v původním řízení, který do finského právního řádu provádí článek 3 směrnice 85/374, v odstavci 1 stanoví, že povinnost nahradit škodu má zaprvé ten, kdo vadný výrobek zhotovil nebo vyrobil, a zadruhé ten, kdo uvedl jako svůj vlastní výrobek na trh výrobek, který způsobil škodu, pokud na tomto výrobku uvedl svůj název, ochrannou známku nebo jiný rozlišovací znak.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 8 Společnost Fennia odškodnila spotřebitele za škody způsobené požárem ve výši 58 879,10 eura na základě pojištění domácnosti. Den před požárem spotřebitel zakoupil u obchodníka kávovar značky Philips Saeco Xsmall HD 8743/11. Podle záznamu o nehodě, který vypracoval hasičský sbor, byl příčinou požáru dotčený kávovar.
- 9 Tento kávovar byl vyroben v Rumunsku společností Saeco International Group SpA, dceřinou společností Koninklijke Philips. Označení Philips a Saeco, která jsou ochrannými známkami zapsanými společností Koninklijke Philips, byla umístěna na uvedeném kávovaru a jeho obalu. Kromě toho byl tentýž kávovar opatřen označením CE, na němž byl uveden nápis Saeco, adresa v Itálii a poznámka „vyrobena v Rumunsku“. Společnost Koninklijke Philips má ve Finsku dceřinou společnost, Philips Oy, která tam uvádí na trh domácí spotřebiče označené ochrannou známkou Philips, mimo jiné i dotčený kávovar.
- 10 Společnost Fennia, na kterou přešla práva spotřebitele poté, co mu nahradila škodu, podala proti Koninklijke Philips žalobu na náhradu škody z titulu odpovědnosti za vadné výrobky. Společnost Koninklijke Philips navrhla zamítnutí této žaloby, přičemž tvrdila, že není výrobcem dotčeného kávovaru.
- 11 Käräjaoikeus (soud prvního stupně, Finsko) měl za to, že Koninklijke Philips uváděla na trh ve Finsku dotčený kávovar označený její ochrannou známkou a že je odpovědná za škodu způsobenou vadou tohoto výrobku.
- 12 Hovioikeus (odvolací soud, Finsko), ke kterému Koninklijke Philips podala odvolání proti rozsudku v prvním stupni, rozhodl, že nebylo prokázáno, že Koninklijke Philips uváděla tento kávovar ve Finsku na trh jako svůj vlastní výrobek. Tento soud měl za to, že Koninklijke Philips není odpovědná za škody způsobené dotčeným výrobkem, a žalobu zamítl.
- 13 Předkládající soud, Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko), k němuž společnost Fennia podala opravný prostředek proti rozhodnutí hovioikeus (odvolacího soudu), povolil tento opravný prostředek, pokud jde o otázku, zda je Koninklijke Philips podle zákona o odpovědnosti za vadné výrobky odpovědná za škody způsobené kávovarem označeným její ochrannou známkou a vyrobeným její dceřinou společností.
- 14 Předkládající soud se táže, jak je třeba chápat výraz „každá osoba, která uvedením svého názvu, ochranné známky nebo jiného rozlišovacího znaku na výrobku vystupuje jako jeho výrobce“ uvedený v čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374. Klade si zejména otázku, zda jsou kromě uvedení ochranné známky vyžadována další kritéria k tomu, aby byl majitel ochranné známky považován za osobu, která vystupuje jako výrobce dotčeného výrobku, nebo zda by mohly být zohledněny

některé prvky vyloučení odpovědnosti, jako například skutečnost, že z údajů uvedených na tomto výrobku vyplývá, že výrobcem je jiný podnik než majitel ochranné známky. Má za to, že výrobce má „nejlepší předpoklady“ k tomu, aby zabránil vzniku podobných škod způsobených výrobkem.

15 Za těchto podmínek se Korkein oikeus (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Předpokládá pojem výrobce ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374, že osoba, která uvedla svůj název, ochrannou známku nebo jiný rozlišovací znak na výrobku nebo jejich uvedení povolila, vystupuje jako jeho výrobce také jiným způsobem?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku: Na základě jakých hledisek má být vystupování jako výrobce výrobku posuzováno? Je pro toto posouzení relevantní, že výrobek vyrobila dceřiná společnost majitele ochranné známky a jiná jeho dceřiná společnost jej prodávala?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

16 Společnost Koninklijke Philips má v podstatě za to, že předběžné otázky jsou nepřípustné z důvodu, že nejsou relevantní pro účely vyřešení sporu v původním řízení, jelikož náhrada škody z titulu odpovědnosti za vadné výrobky vyžaduje na základě čl. 5 odst. 1 zákona o odpovědnosti za vadné výrobky, aby výrobek na trh uvedl majitel ochranné známky nebo jakéhokoli jiného rozlišovacího znaku. Toto uvedení na trh přitom nebylo v rámci sporu v původním řízení nijak prokázáno.

17 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, pouze vnitrostátní soud příslušný ke zjištění a posouzení skutkových okolností sporu v původním řízení, jakož i k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva. Stejně tak je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci nezbytnost a relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, týkají-li se položené otázky výkladu práva Unie, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz rozsudek ze dne 26. května 2011, Stichting Natuur en Milieu a další, C-165/09 až C-167/09, EU:C:2011:348, bod 47 a citovaná judikatura).

18 Vzhledem k tomu, že ke zjištění a posouzení skutkového stavu ve sporu, který mu byl předložen, je příslušný pouze předkládající soud, Soudní dvůr musí v zásadě omezit přezkum na skutečnosti, které se mu předkládající soud rozhodl předložit k posouzení, a musí tedy vycházet ze situace, kterou považuje tento soud za prokázanou, a nemůže být vázán hypotézami, které předložil některý z účastníků původního řízení (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Coty Germany, C-567/18, EU:C:2020:267, bod 22 a citovaná judikatura).

19 Soudní dvůr není povinen rozhodnout zejména tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo jestliže se jedná o hypotetický problém (rozsudek ze dne 26. května 2011, Stichting Natuur en Milieu a další, C-165/09 až C-167/09, EU:C:2011:348, bod 48, jakož i citovaná judikatura).

- 20 Tak tomu přitom v projednávané věci není.
- 21 Jak totiž vyplývá z předkládacího rozhodnutí a jak bylo připomenuto v bodech 11 a 12 tohoto rozsudku, měl käräjäoikeus (soud prvního stupně) za to, že Koninklijke Philips uváděla ve Finsku na trh kávovar označený její ochrannou známkou, zatímco hovioikeus (odvolací soud) rozhodl, že nebylo prokázáno, že Koninklijke Philips uváděla tento kávovar ve Finsku na trh jako svůj vlastní výrobek. Vzhledem k tomu, že posouzení skutkových okolností podle vnitrostátního práva není mezi příslušnými soudními orgány jednotné a že předkládající soud je toho názoru, že odpovědnost společnosti Koninklijke Philips za dotčený vadný výrobek není vyloučena, neukazuje se, přinejmenším nikoliv zjevně, že by položené otázky byly hypotetické s ohledem na posouzení, které má vnitrostátní soud provést v rámci sporu v původním řízení.
- 22 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce musí být z toho důvodu považována za přípustnou.

K věci samé

K první otázce

- 23 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „výrobce“ uvedený v tomto ustanovení vyžaduje, aby osoba, která uvedla svůj název, ochrannou známkou nebo jiný rozlišovací znak na výrobku nebo jejich uvedení povolila, vystupovala jako výrobce daného výrobku rovněž nějakým jiným způsobem.
- 24 Podle ustálené judikatury je pro výklad ustanovení unijního práva třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí [rozsudek ze dne 17. prosince 2020, CLCV a další (odpojovací zařízení na dieselový motor), C-693/18, EU:C:2020:1040, bod 94, jakož i citovaná judikatura].
- 25 Zaprvé je třeba uvést, že podle samotného znění čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374 se „[p]ojmem ‚výrobce‘ rozumí výrobce konečného výrobku, výrobce každé suroviny nebo výrobce součásti a každá osoba, která uvedením svého názvu, ochranné známky nebo jiného rozlišovacího znaku na výrobku vystupuje jako jeho výrobce“.
- 26 Článek 3 odst. 1 směrnice 85/374 tak v podstatě zahrnuje alternativu, jejíž pouze první část se týká osoby, která je alespoň částečně zapojena do procesu výroby daného výrobku. Naproti tomu druhá část alternativy se týká osoby, která vystupuje jako výrobce tím, že na výrobku uvede svůj název, ochrannou známkou nebo jiné rozlišovací znak.
- 27 Z jasného a jednoznačného znění tohoto ustanovení tedy vyplývá, že účast osoby, která vystupuje jako výrobce, v procesu výroby daného výrobku, není nezbytná k tomu, aby tato osoba byla kvalifikována jako „výrobce“ ve smyslu uvedeného ustanovení.
- 28 Kromě toho z judikatury Soudního dvora vyplývá, že okruh odpovědných osob, na které má poškozená osoba právo podat žalobu na základě režimu odpovědnosti stanoveného směrnicí 85/374, je definován v člancích 1 a 3 této směrnice a že s ohledem na skutečnost, že tato směrnice provádí úplnou harmonizaci otázek, které upravuje, musí být určení okruhu odpovědných osob provedené v uvedených člancích považováno za taxativní (rozsudek ze dne 10. ledna 2006, Skov a Bilka, C-402/03, EU:C:2006:6, body 32 a 33).

- 29 Toto určení okruhu odpovědných osob tudíž nemůže podléhat stanovení dodatečných kritérií, která nevyplývají ze znění článků 1 a 3 směrnice 85/374.
- 30 Přitom vzhledem k tomu, že definice uvedená v druhé části alternativy čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374 neobsahuje žádné další kritérium, ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že postavení „výrobce“ ve smyslu uvedeného ustanovení je právě založeno na uvedení rozlišovacích znaků osobou, kterou tyto znaky označují, nebo oprávněnou osobou.
- 31 Zadruhé, pokud jde o kontext čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374 a cíl sledovaný touto směrnicí, ze čtvrtého a pátého bodu odůvodnění této směrnice, jakož i z jejího článku 5 vyplývá, že unijní normotvůrce chtěl za účelem ochrany spotřebitele přijmout široké pojetí pojmu „výrobce“.
- 32 Podle čtvrtého bodu odůvodnění směrnice 85/374 totiž ochrana spotřebitele vyžaduje, aby byla odpovědnost každé osoby, která vystupuje jako výrobce připojením svého názvu, ochranné známky nebo jiných rozlišovacích znaků na výrobek, založena stejně jako odpovědnost skutečného výrobce. Kromě toho jak z článku 5 této směrnice, tak z jejího pátého bodu odůvodnění vyplývá, že odpovědnost osoby, která vystupuje jako výrobce, je na stejné úrovni jako odpovědnost skutečného výrobce a že spotřebitel má možnost uplatňovat nárok na plnou náhradu škody od kterékoli z nich, jelikož jejich odpovědnost je společná a nerozdílná.
- 33 Jeví se tak, že cílem čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374 je usnadnit povinnost spojenou s určením skutečného výrobce dotčeného vadného výrobku. V tomto ohledu z důvodové zprávy k článku 2 návrhu směrnice Komise ze dne 9. září 1976, z něhož vychází směrnice 85/374, a který se stal bez věcných změn článkem 3 této směrnice, vyplývá, že unijní zákonodárce měl za to, že ochrana spotřebitele by nebyla dostatečná, pokud by distributor mohl spotřebitele „odkázat“ na výrobce, kterého spotřebitel nemusí znát.
- 34 Mimoto je třeba uvést, že osoba, která vystupuje jako výrobce tím, že na dotčeném výrobku uvede svůj název, ochrannou známku nebo jiný rozlišovací znak, vyvolává dojem, že je zapojena do výrobního procesu nebo za něj přebírá odpovědnost. Používání těchto údajů pro tuto osobu tudíž znamená, že využívá své dobré jméno, aby tento výrobek učinila atraktivnější v očích spotřebitele, což odůvodňuje, aby na oplátku mohla být založena její odpovědnost za toto využití.
- 35 Kromě toho, jak správně uvádí česká vláda, jelikož několik osob může být považováno za výrobce a spotřebitel může uplatňovat svůj nárok vůči kterékoli z nich, není vyhledání jediné „nejvhodnější“ odpovědné osoby, vůči které by spotřebitel měl uplatnit svá práva, relevantní, na rozdíl od toho, co navrhuje předkládající soud.
- 36 Z toho vyplývá, že k tomu, aby mohla být považována za „výrobce“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374, nelze vyžadovat, aby osoba, která uvedla svůj název, ochrannou známku nebo jiný rozlišovací znak na výrobku, nebo která toto uvedení povolila, vystupovala rovněž jako výrobce daného výrobku nějakým jiným způsobem.
- 37 Na rozdíl od toho, co tvrdí Koninklijke Philips, je tudíž nutno konstatovat, že ve věci v původním řízení nevyvolává rozdělení odpovědnosti mezi ní a společností Saeco International Group účinky vůči spotřebiteli, který musí být právě osvobozen od povinnosti určit skutečného výrobce, aby vůči němu mohl směřovat svůj nárok na náhradu škody.

- 38 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 směrnice 85/374 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „výrobce“ uvedený v tomto ustanovení nevyžaduje, aby osoba, která na výrobku uvedla svůj název, ochrannou známku nebo jiný rozlišující znak nebo toto uvedení povolila, vystupovala rovněž jako výrobce daného výrobku nějakým jiným způsobem.

K druhé otázce

- 39 S ohledem na odpověď danou na první otázku není namístě na druhou otázku odpovídat.

K nákladům řízení

- 40 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (desátý senát) rozhodl takto:

Článek 3 odst. 1 směrnice Rady 85/374/EHS ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/34/ES ze dne 10. května 1999 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „výrobce“ uvedený v tomto ustanovení nevyžaduje, aby osoba, která na výrobku uvedla svůj název, ochrannou známku nebo jiný rozlišující znak nebo toto uvedení povolila, vystupovala rovněž jako výrobce daného výrobku nějakým jiným způsobem.

Podpisy.